

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขนาดเล็ก : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านไสโป๊ะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 สาระในบทนี้ ผู้วิจัยสรุปถึงวัตถุประสงค์ ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน สรุปผล อภิปรายผลและ ข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านไสโป๊ะ ตามกรอบกฎกระทรวง ศึกษาริการ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ โรงเรียน 1 คน ครู 7 คน รวมทั้งหมด 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนขนาดเล็ก : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านไสโป๊ะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ ดังนี้

1. วิเคราะห์โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
2. วิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

สรุปผล

การวิจัยในครั้งนี้ เพื่อประเมินระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านไสไ้ปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 สรุปผลได้ดังนี้

ผลการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านไสไ้ปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ โรงเรียนและครู สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ในภาพรวมพบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ 7 รายการ มีดังนี้
 - 1.1 จัดองค์กร โครงสร้างของการบริหารงานมีขอบข่ายและภาระงานชัดเจน พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก
 - 1.2 กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนเหมาะสม พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก
 - 1.3 ดำเนินงานตามนโยบายและแผนงานที่กำหนด พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก
 - 1.4 จัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศครอบคลุมเพียงพอเป็นปัจจุบัน พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก
 - 1.5 นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนด้านการบริหารจัดการ พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก
 - 1.6 นิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน
 - 1.7 รายงานผลการปฏิบัติงานและนำผลไปปรับปรุงพัฒนางานอย่างเป็นระบบ พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก
2. ผลการประเมินด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ในภาพรวมพบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ 5 รายการ มีดังนี้
 - 2.1 มีประกาศแต่งตั้งคณะทำงานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ทบทวนมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนความต้องการของโรงเรียนและชุมชน พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก
 - 2.2 นำข้อมูลจากการศึกษา วิเคราะห์ไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนา มาตรฐานการศึกษา พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

2.3 กำหนดมาตรฐานการศึกษาสอดคล้องกับเป้าหมายหลักสูตร แนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียน พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

2.4 ดำเนินการเสนอขอความเห็นต่อคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับปานกลาง

2.5 ประกาศใช้และเผยแพร่มาตรฐานการศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการประเมินด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมพบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาในแต่ละรายการ 5 รายการ ดังนี้

3.1 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาความจำเป็นอย่างเป็นระบบ พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

3.2 มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างต่อเนื่อง พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมากที่สุด

3.3 กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและสภาพความสำเร็จในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องชัดเจนและเป็นรูปธรรม พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

3.4 กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรทุกคนรับผิดชอบและดำเนินงานตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

3.5 กำหนดการจัดสรรงบประมาณและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลการประเมินด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมพบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ 6 รายการ มีดังนี้

4.1 กำหนดขั้นตอน วิธีการปฏิบัติงานชัดเจน พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

4.2 แบ่งงาน มอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

4.3 ปฏิบัติงานตามขั้นตอน วิธีการ พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

4.4 สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ แรงจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

4.5 นิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ รายงานผลการปฏิบัติงานทุกระยะ พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

4.6 ประเมินผล สรุปรายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดโครงการ/กิจกรรม พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับปานกลาง

5. ผลการประเมินด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมพบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ 5 รายการ มีดังนี้

5.1 ประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

5.2 กำหนดกรอบ กระบวนการ เกณฑ์การประเมินผลและแนวทางปฏิบัติในการรวบรวมข้อมูล พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

5.3 ติดตาม ตรวจสอบ จัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานตามแผนที่กำหนด พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

5.4 ประเมินผล วิเคราะห์ผล สรุปรูปผลการดำเนินงาน กำหนด พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับปานกลาง

5.5 นำเสนอผลการตรวจสอบ ทบทวนผลการประเมิน เพื่อปรับปรุงพัฒนาแก่นุคลากรที่เกี่ยวข้องกำหนด พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับปานกลาง

6. ผลการประเมินด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมพบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ 6 รายการ มีดังนี้

6.1 ประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบคุณภาพ โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

6.2 สร้างความตระหนักให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

6.3 กำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ กรอบ ขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือ เกณฑ์การประเมิน พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

6.4 การประเมินสอดคล้องกับการดำเนินงานตามแผนงานและมาตรฐานการศึกษา พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

6.5 มีการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล สรุปรูปผลการประเมิน พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

6.6 นำผลการประเมินไปใช้เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับปานกลาง

7. ผลการประเมินด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ในภาพรวมพบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ 4 รายการ มีดังนี้

7.1 การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีประสบความสำเร็จตามเป้าหมายในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

7.2 มีคณะกรรมการสรุปผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับปานกลาง

7.3 ครูในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

7.4 เผยแพร่และรายงานต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับปานกลาง

8. ผลการประเมินด้านการผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมพบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ 7 รายการ มีดังนี้

8.1 การติดตามความเห็น ความพึงพอใจ ข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับปานกลาง

8.2 การวางแผนการประเมินคุณภาพภายในอย่างครอบคลุม พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

8.3 การกำหนดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ในวิชาแกนหลักเป็นรายปี พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

8.4 การประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลักและคุณลักษณะที่สำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐาน พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

8.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

8.6 นำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามาใช้ปรับปรุง พัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

8.7 ประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

9. ผลการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขนาดเล็ก : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านไผ่ โป๊ะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ โรงเรียนและครู ในภาพรวมพบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น 8 ประเด็น มีดังนี้

9.1 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

- 9.2 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก
- 9.3 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมากที่สุด
- 9.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก
- 9.5 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับปานกลาง
- 9.6 การประเมินคุณภาพการศึกษา ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก
- 9.7 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับปานกลาง
- 9.8 การผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ในการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน, กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านไสโป๊ะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนและครู จำแนกเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วยผู้บริหารและครูผู้สอน พิจารณาตามโครงสร้างการบริหาร มอบหมายหน้าที่มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรและแจ้งให้ทราบในที่ประชุม การจัดทำข้อมูลพื้นฐานและสารสนเทศ จัดเก็บในรูปแบบเอกสารและบันทึกใน Hard Disk ของเครื่องคอมพิวเตอร์ ข้อมูลที่จัดทำมีดังนี้ ข้อมูลพื้นฐานของครู ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

ปัญหาในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศ มีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดทำข้อมูลไม่เพียงพอ ไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดทำและการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ภาระงานของครูมีมากจนบางครั้งไม่สามารถปฏิบัติงานทุกงานที่ได้รับมอบหมายได้ดี

ข้อเสนอแนะผู้บริหารควรจัดระบบงานให้ชัดเจน จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน จัดทำเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพของงานและผู้ปฏิบัติงานทุกคนทุกระดับ ควรจัดหาเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน จัดเตรียมความพร้อมของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย สนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งพัฒนาพฤติกรรมเพื่อเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการทำงานของบุคลากร

2. ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา มีการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลก่อนนำมาพัฒนามาตรฐาน ข้อมูลที่ใช้ คือ หลักสูตรและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

โรงเรียนไม่มีการกำหนดมาตรฐานเพิ่มเติม แต่ใช้มาตรฐานของต้นสังกัดและสอดคล้องกับมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

ปัญหาด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการแจ้งรายละเอียดการพัฒนามาตรฐานการศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอ ไม่มีเวลาเพียงพอในการศึกษาเอกสาร ไม่เข้าร่วมประชุมฟังคำชี้แจงรายละเอียดต่างๆ

ข้อเสนอแนะควรมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมจากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เหมาะสมกับบริบทและสภาพของสถานศึกษา

3. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ภารกิจ เป้าหมาย แนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและบริบทของสถานศึกษา ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ผ่านความเห็นชอบของทุกฝ่าย โดยแจ้งให้ทราบในที่ประชุมผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัญหาผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาไม่แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมแต่ให้ความเห็นชอบตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษานำเสนอ

ข้อเสนอแนะการจัดทำแผนควรกำหนดลำดับการปรับปรุงพัฒนาก่อนหลังตามความจำเป็นเร่งด่วน เพราะในการปรับปรุงพัฒนามีข้อจำกัดด้านศักยภาพและทรัพยากร

4. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ คือ การกำหนดคนที่รับผิดชอบ มีการควบคุมงานในแต่ละส่วน จัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามแผน นิเทศงานช่วยเหลือแนะนำในการปฏิบัติงาน

ปัญหาครูแต่ละคนมีภาระงานนอกเหนือจากงานสอนมาก ทำให้การปฏิบัติงานตามปฏิทินประจำปีไม่เป็นไปตามที่กำหนด ขอบประมาณในการดำเนินงานมีไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะควรมีการตรวจสอบประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อพิจารณาว่าการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีหรือไม่เพียงใด มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุง เมื่อสิ้นปีการศึกษาจะต้องมีการประเมินสรุปรวม เพื่อนำผลมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป

5. ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลตนเองตามมาตรฐานการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความก้าวหน้าของงาน เป็นการรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลและเก็บข้อมูลข้อมูลร่องรอยจากการปฏิบัติงานจริง หรือประเมินเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน

ปัญหาคณะกรรมการประเมินผลมีส่วนร่วมประเมินตนเองเพียงบางขั้นตอน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ไม่ได้วิเคราะห์สรุปผลการดำเนินงานและนำเสนอผลการตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก่ผู้เกี่ยวข้อง ครูไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ในการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาหรือปรับปรุงงาน มีการตรวจสอบแต่เครื่องมือที่เป็นรูปธรรมมีน้อย หรือไม่มี ส่วนมากใช้การประชุมปรึกษา พูดคุยเพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในและร่องรอยการดำเนินงานตรวจสอบมีน้อย

ข้อเสนอแนะผู้บริหารควรพัฒนากระบวนการทำงานร่วมกันให้เป็นระบบและต่อเนื่องทั้งในโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประเมินให้บุคลากรด้วยวิธีการต่างๆ ควรมีการพัฒนาบุคลากร และการมีส่วนร่วมของครูในการประเมิน

6. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ครูแต่ละคนประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่รับผิดชอบ ส่งผลการประเมินให้คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน รวบรวมสรุปผล นำเสนอผลการประเมินแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชาและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลไปใช้พิจารณาต่อไป

ปัญหาด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ครูไม่ได้นำผลการประเมินไปใช้เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนควรทำเพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนไม่ควรทำเพื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนอื่น ควรมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน การประเมินเป็นงานที่ต้องทำด้วยใจเป็นกลางและสะท้อนผลตามความเป็นจริง ครูควรรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานของตนเองเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตนเองกำหนด เพื่อตัดสินคุณค่าในงานมาใช้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินปรับปรุงเพื่อหาวิธีที่ดีกว่า

7. ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โรงเรียนมีการรายงานแสดงหลักฐานข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและรายละเอียดตามตัวบ่งชี้ในรายมาตรฐานการศึกษา โดยมีรูปแบบการรายงานตามมาตรฐานการศึกษาเป็นภาพรวม ครูมีส่วนร่วมในการรายงานส่วนที่เป็นความรับผิดชอบของตนเองนำส่งผลให้คณะกรรมการสรุปผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ปัญหาครูขาดความรู้ในการนำผลการปฏิบัติงานมาเขียนรายงาน การวิเคราะห์ความ เป็นเหตุเป็นผล ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกับเป้าหมาย ขาดทักษะในการเขียนรายงาน การสรุปผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดำเนินการ โดยผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน การเผยแพร่และรายงานต่อสาธารณชนน้อย

ข้อเสนอแนะควรกำหนดให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมและรายงานคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ควรจัดทำ 2 รูปแบบ ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้รับข้อมูล แบบแรกเป็นการรายงานละเอียดครบถ้วน เน้นในเชิงวิชาการ เพื่อใช้สำหรับรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ประเมินภายนอก ส่วนรูปแบบที่สองเป็นการรายงานสรุปเพื่อเผยแพร่ให้กับผู้ปกครองและชุมชน โดยนำเสนอในลักษณะการบรรยายใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและมีความยาวไม่มากในการประชุมผู้ปกครอง

8. ด้านการผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเมื่อได้รับการตรวจสอบ หรือได้รับการรับรองแล้วหยุดดำเนินการพัฒนาคุณภาพ ทำระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อให้ประเมินเท่านั้น

ปัญหาที่มีการติดตามความคิดเห็นความพึงพอใจข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาน้อย

ข้อเสนอแนะควรมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำงาน ให้เกิดความตระหนักเกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดวัฒนธรรมในการทำงานให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะใช้ความสามารถด้านการบริหารจัดการตามกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ สนับสนุนทรัพยากรและกำกับติดตามให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชนทราบเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วมในหลายๆรูปแบบ เช่น การจัดทำแผ่นพับ การออกเสียงตามสาย การจัดการประชุมผู้ปกครอง ควรทำให้นักลากรทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงหน้าที่ที่รับผิดชอบว่างานสอนเป็นงานหลัก แต่งานในหน้าที่พิเศษที่เกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ควรให้นักลากรรักงานสอน มีการทำงานและเก็บงานเป็นระบบ เพื่อให้เกิดสารสนเทศที่มีความหมายและสามารถนำมาใช้ได้ตามความมุ่งหมายและทันเวลา

อภิปรายผล

การประเมินระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านไสโป๊ะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ โรงเรียนและครู มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ของการประเมินระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียน, กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านไสโป๊ะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้อง

กับการศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ของ กุศล เทพศิริ (2548, 61) และการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ของ วิรัช หาญกล้า (2549, 69) รวมทั้งการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ของ ญัฐพล เพ็งเมือง (2550, 58) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการมีคณะกรรมการตามโครงสร้างการบริหารและให้บุคลากรรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในภารกิจของตนเอง จะทำให้ระบบประกันคุณภาพภายในหล่อหลอมเข้ากับการทำงานตามภารกิจของบุคลากร ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีความเชื่อมโยงกันในการพัฒนาคุณภาพด้านต่างๆ

2. ผลการประเมินด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ของการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านไสโป๊ะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ของ กุศล เทพศิริ (2548, 61) และการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ของ วิรัช หาญกล้า (2549, 69) รวมทั้งการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ของ ญัฐพล เพ็งเมือง (2550, 59) ทั้งนี้เป็นเพราะว่าระบบหลักของการประกันคุณภาพ คือ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ในส่วนนี้คือ การจะดำเนินกิจกรรมใดๆ เพื่อก่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น ต้องมีการกำหนดเป้าหมาย กิจกรรม/โครงการพัฒนาคุณภาพที่ชัดเจนสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดในที่นี้ก็คือ มาตรฐานการศึกษาที่ชาติต้องการ และมาตรฐานจะเป็นกรอบควบคุมการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. ผลการประเมินด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านไสโป๊ะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ของ กุศล เทพศิริ (2548, 61) และการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ของ วิรัช หาญกล้า (2549, 69) รวมทั้งการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ของ ญัฐพล เพ็งเมือง (2550, 59) ทั้งนี้

เป็นเพราะว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในนั้น ประกอบด้วย ขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การประเมินผลและการพัฒนาปรับปรุง ซึ่งขั้นตอนแรกที่สำคัญที่สุดได้แก่ การวางแผนซึ่งเป็นการจัดเตรียมการไว้ล่วงหน้า เพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังคำกล่าวที่ว่า การวางแผนที่ดีเท่ากับประสบความสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง ในการวางแผนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลา และทรัพยากรที่ต้องการใช้ เพื่อทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ

4. ผลการประเมินด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านไส โป๊ะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ของ กุศล เทพศิริ (2548, 61) และการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ของ วิรัช หาญกล้า (2549, 60) รวมทั้งการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ของ ณิชูพล เฟื่องเมือง (2550, 60) ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเมื่อสถานศึกษาได้วางแผนการปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว บุคลากรก็ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ซึ่งในระหว่างการปฏิบัติงานผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน จัดสิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์ กำกับ ติดตาม เพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน รวมทั้งนิเทศบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ผลการประเมินด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ของการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านไส โป๊ะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแตกต่างกับผลการศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ของ กุศล เทพศิริ (2548, 61) และการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ของ วิรัช หาญกล้า (2549, 69) รวมทั้งการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ของ ณิชูพล เฟื่องเมือง (2550, 60) แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนควรเพิ่มระดับการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาในรายการประเมินผล วิเคราะห์ผล สรุปผลการดำเนินงาน และนำเสนอผลการตรวจสอบ ทบทวนผลการประเมิน เพื่อปรับปรุงพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพราะการตรวจสอบและทบทวนเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา ให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะสะท้อนให้เห็น

ถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด ต้องปรับปรุงแก้ไขเรื่องใดบ้าง การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาให้ใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม เช่น การสังเกตพฤติกรรม กระบวนการทำงาน การสอบถาม การสัมภาษณ์ ร่องรอยการปฏิบัติงานให้มีการดำเนินการต่อเนื่อง เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

6. ผลการประเมินด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ของการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านไสโป๊ะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ของ กุศล เทพศิริ (2548, 61) และการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ของวิรัช หาญกล้า (2549, 69) รวมทั้งการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ของ ฌรัฐพล เพ็งเมือง (2550, 60) ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูและผู้บริหารได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา มากขึ้น ประกอบกับ โรงเรียนได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกแล้ว จึงได้นำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพมาตรฐาน

7. ผลการประเมินด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ของการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านไสโป๊ะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแตกต่างกับการศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ของ กุศล เทพศิริ (2548, 61) และการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ของ วิรัช หาญกล้า (2549, 69) รวมทั้งการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ของ ฌรัฐพล เพ็งเมือง (2550, 61) ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการนำผลการประกันคุณภาพภายในไปใช้และเผยแพร่ผล เปิดเผยต่อสาธารณชนยังอยู่ในวงจำกัดและไม่เห็นผลเป็นรูปธรรมชัดเจน อาจมีสาเหตุมาจากบุคลากรของสถานศึกษาขาดทักษะการเขียนรายงานหรือสถานศึกษายังไม่มีความชัดเจนในเรื่องรูปแบบและวิธีการเขียนรายงานหรือการชี้แจงให้ความรู้จากแหล่งต่างๆ ไม่ทั่วถึง ชัดเจนเพียงพอ โรงเรียนควรมีมาตรการและแผนการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสาธารณชน เข้าใจและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะการรายงานคุณภาพการศึกษาเป็นการรายงาน

ความก้าวหน้า ผลการปฏิบัติงาน ผลการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรับทราบ ซึ่งเป็นการแสดงภาวะความรับผิดชอบของสถานศึกษา

8. ผลการประเมินด้านการผุ้ระบบประกันคุณภาพการศึกษา ของการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านไสโป๊ะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ของ กุศล เทพศิริ (2548, 61) และการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ของ วิรัช หาญกล้า (2549, 69) แสดงให้เห็นว่าครูและผู้บริหารได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษามากขึ้น ประกอบกับโรงเรียนได้รับการประเมินภายนอกแล้วจึงสามารถนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพราะการผุ้ระบบประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างต่อเนื่อง เพื่อการส่งเสริมพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพการศึกษา

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ในการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านไสโป๊ะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ โรงเรียนและครู จำแนกเป็นรายด้านอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การจั้ระบบบริหารและสารสนเทศ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรจั้ระบบงานให้ชัดเจน มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานและเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพของงานและผู้ปฏิบัติงานทุกคนทุกระดับ จัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์และมีการพัฒนาบุคลากรในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ หรือจัดหาเจ้าหน้าที่ธุรการประจำโรงเรียน เพื่อลดภาระงานของบุคลากร สอดคล้องกับ สายทอง เจริญนาน (2546, 78) ได้วิจัยปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี พบว่าผู้บริหารโรงเรียนจั้ระบบงานไม่ชัดเจน ขาดแคลนสื่อ เทคโนโลยี ครูไม่มีความสามารถเฉพาะด้านและไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ส่วนปริยา ชูโชติ (2544, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยศึกษาสภาพการดำเนินงานตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มที่ 7 สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่าปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ ปัญหาความไม่พร้อมของบุคลากรเป็นสำคัญ และพะยอมศรี วรณวนารักษ์ (2543, 89) ได้ทำการวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางการแก้้ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัญหารุนแรง คือ บุคลากรขาดความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบ การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียน แนวทางในการแก้ปัญหา คือ จัดเอกสารและสื่อสารให้ชัดเจนและเพียงพอ สร้างความตระหนักและจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทัวถึงตามเวลาที่เหมาะสม จัดข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบและจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน

2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา พบว่าสถานศึกษาไม่ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมแต่ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเป้าหมายในการพัฒนา ซึ่งสถานศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการแจ้งรายละเอียดในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ เพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ไม่เพียงพอ มีเวลาน้อยในการศึกษาเอกสาร หรือไม่เข้าร่วมประชุมชี้แจงรายละเอียดต่างๆ สอดคล้องกับ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2547, 89) ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาระบบและดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและนักเรียนยังไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นรูปธรรมเพียงพอ ส่วนพะยอมศรี วรณวารีรักษ์ (2543, 89) ได้ทำการวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ได้เสนอแนวทางในการแก้ไข ปัญหา คือการจัดทำโครงการต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนส่วน สิริลักษณ์ ค้อชากุล (2544, 90) ได้ศึกษาการควบคุมคุณภาพการศึกษาในระบบประกันคุณภาพการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด พบปัญหาในระบบประกันคุณภาพการศึกษาด้านการควบคุมคุณภาพว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนหรือตัวแทนชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ด้วยเหตุนี้โรงเรียนควรกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ตัวแทนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การดำเนินงานให้ชัดเจน จัดให้ความรู้เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรมีแผนการดำเนินงานร่วมกับชุมชนและมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียนให้ชุมชนทราบอย่างสม่ำเสมอและส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษา เพื่อร่วมกันพัฒนาโรงเรียน

3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่าผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาไม่แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมแต่ให้ความเห็นชอบตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษานำเสนอ ซึ่งสอดคล้องกับ นิรันทร เกษรสุริยวงศ์ และคณะ (2542, 71) ได้ศึกษาวิจัยสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการโรงเรียน

ผู้ปกครองเห็นว่าการจัดการศึกษาเป็นภารกิจของโรงเรียน ผู้ปกครองขาดความรู้ในบทบาทหน้าที่ และการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาและไม่ให้ความคิดเห็นข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษา

ด้วยเหตุดังกล่าวสถานศึกษาควรที่จะต้องจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา โดยมีกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549, 8) ระบุไว้ดังนี้คือ สถานศึกษาต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมและการนำสู่การปฏิบัติได้จริง แผนพัฒนาที่ค้ำนี้ควรจะมีวิธีการดำเนินการดังนี้ คือ วิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นอย่างเป็นระบบ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและสภาพความสำเร็จ กำหนดวิธีการดำเนินงานให้ครอบคลุม แสวงหาวิทยากรภายนอก กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรทุกคนให้ดำเนินงานตามที่กำหนด กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาผู้เรียน ใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการประเมินผลการดำเนินงานและนำผลไปใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่าสถานศึกษาควรกำหนดคนที่รับผิดชอบ ประชุมชี้แจง เพื่อสร้างความเข้าใจบุคคลที่ปฏิบัติมีการควบคุม กำกับนิเทศระหว่าง การปฏิบัติงานและการประเมินสรุปผลนำมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการต่อไป สอดคล้องกับ วงจรพัฒนาคุณภาพ PDCA ของเดมมิง (Deming Cycle) ที่เป็นการตรวจสอบตนเอง ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบหรือประเมินและการนำผลการประเมินไปทบทวนปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานต่อไป ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็ง เน้นการมีส่วนร่วมใช้เทคนิคการบริหารและการจัดการต่างๆ เช่น วงจรพัฒนาคุณภาพ เทคนิค Balanced Scorecard, เทคนิค 5 ส, TQM, QC, ToPSTAR เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในปัจจุบัน ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพเชิงวิชาการให้มากยิ่งขึ้น

5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา พบว่าคณะกรรมการประเมินผลมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนเพียงบางขั้นตอน ส่วนมากในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ไม่ได้วิเคราะห์สรุปผลและนำเสนอผลแก่ผู้เกี่ยวข้อง ครูไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ในการนำผลการตรวจสอบไปใช้พัฒนา เครื่องมือที่เป็นรูปธรรมมีน้อย สอดคล้องกับ ฉันทิชย์ ศรีทอง (2546, 73) ที่ได้ศึกษาวิจัยการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดคนทบุรี ที่พบว่า การตรวจสอบคุณภาพต้องมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน และควรมีการตรวจสอบประเมินผลนักเรียนเป็นระยะและต่อเนื่อง ดังนั้นสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะทำงานขึ้น เพื่อวางแผนติดตามและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศการดำเนินงาน/โครงการตลอดปีการศึกษาโดยใช้มาตรฐานการศึกษาเป็นกรอบ

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549, 12-13) ซึ่งได้สรุปให้สถานศึกษามีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ในเรื่องต่อไปนี้

1. วิสัยทัศน์และภารกิจของสถานศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาหรือสภาวะปัจจุบันหรือไม่ ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างและจัดกิจกรรมอย่างไรจึงจะเหมาะสม

2. แผนพัฒนาสถานศึกษาสะท้อนความต้องการของชุมชนหรือไม่ มีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนนำไปใช้ในการวางแผน กิจกรรมในแผนสัมพันธ์สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายหรือไม่ แผนพัฒนามีความชัดเจน เข้าใจง่ายและมีทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจนเพียงใด

3. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ มีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาหรือไม่ บรรยากาศและสภาพแวดล้อมสนับสนุนการเรียนรู้มากนักน้อยเพียงใด ครูใช้ยุทธศาสตร์การสอนหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนหรือไม่ การจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกคิด แก้ปัญหาตลอดจนพัฒนานิสัยรักการเรียนรู้หรือไม่

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้เรียนประสบความสำเร็จจากการเรียนรู้ นำความรู้ไปใช้ และผลงานมีความหมายหรือไม่ ผู้สอนใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายหรือไม่

5. การพัฒนาองค์กร ผู้บริหารอุทิศตนเพื่อองค์กร เพื่อนร่วมงานและเพื่อการพัฒนาการศึกษาอย่างไร เป็นผู้นำในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและร่วมกิจกรรมต่างๆกับชุมชนมากน้อยเพียงใด

6. การพัฒนาวิชาชีพครูช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้อย่างไร สนับสนุนให้ครูมีการวิจัยความรู้ใหม่ จัดหางบประมาณสนับสนุนส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพหรือไม่

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างจริงจัง จะช่วยให้สถานศึกษามีข้อมูลถูกต้องและเพียงพอในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา ที่เน้นคุณภาพการศึกษาในรอบปีถัดไป นอกจากนี้ผลจากการตรวจสอบและทบทวนยังมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนักการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนให้ตระหนักถึงการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาการศึกษาในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ

7. การประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่าครูนำผลการประเมิน ไปใช้เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาน้อย และไม่ควรรนำผลการประเมินในด้านการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนไปเปรียบเทียบกับโรงเรียนอื่น แต่ควรรนำผลการประเมินไปปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งครูควรรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานของตนเองเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตนเองกำหนด เพื่อตัดสินคุณค่างานที่ตนเองปฏิบัติ และต้องประเมินงานที่ทำด้วยใจเป็นกลางและสะท้อนผลตาม

ความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับ พิสนุ ฟองศรี (2549, 1) ที่กล่าวว่า การประเมินเป็นกลไกสำคัญที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและการพัฒนา ถ้าต้องการจะพัฒนาสิ่งใดก็ประเมินสิ่งนั้นๆ แล้วนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ การประเมินจึงไม่ใช่การตรวจสอบที่เน้นการจับผิดตามแนวคิดเดิมๆ

8. ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี พบว่าครูขาดความรู้ในการนำผลการปฏิบัติงานมาเขียนรายงาน ขาดทักษะในการรายงาน ทำให้การสรุปผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดำเนินการโดยผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาและมีการเผยแพร่และรายงานต่อสาธารณชนน้อย ดังนั้นสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูศึกษาแนวทางการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา เพราะการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี เป็นหน้าที่ที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติ เพราะการทำงานใดๆ ก็ตามต้องมีการรายงานผลและนำผลไปใช้จึงจะเป็นการทำงานที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามในอดีตมีการละเลยกันมากจนทำให้เกิดจุดอ่อนเรื่องข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นต่อการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ประโยชน์สำคัญของการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษาไม่ได้อยู่ที่จัดทำรายงานเพื่อใคร แต่อยู่ที่การนำผลไปใช้วางแผนปรับปรุงงานต่อไป ดังนั้นสถานศึกษาต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดทำรายงานและนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

9. ด้านการผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา พบว่าสถานศึกษามีการติดตามความคิดเห็น ความพึงพอใจข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประกันคุณภาพศึกษาน้อย เมื่อได้รับการตรวจสอบหรือรับการประเมินแล้วหยุดการดำเนินการพัฒนาทำระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อการประเมินเท่านั้น สอดคล้องกับ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ และคณะ (2547, 89) ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคการประกันคุณภาพการศึกษาว่าการนำผลการประกันคุณภาพภายในไปใช้และมีการเผยแพร่ต่อสาธารณชนยังอยู่ในวงจำกัดและไม่เห็นผลเป็นรูปธรรม ในการทำให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องเป็นผู้นำในการบริหารจัดการคุณภาพ ส่งเสริมสนับสนุนประสานให้ครูมีการทำงานเป็นทีม และต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ สร้างจิตสำนึกการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทุกคน กำหนดเป็นนโยบายการทำงานอย่างมีระบบ รวมทั้งต้องทำงานอย่างมีเป้าหมาย ทำงานเป็นหมู่คณะและต้องทำงานอย่างต่อเนื่อง พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) การจะทำให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ ต้องทำให้บุคลากรทุกคนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คือรู้จักพัฒนาตนเอง ใฝ่รู้ หมั่นแสวงหาความรู้อยู่เสมอ

ตลอดจนเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความรู้กับองค์กรอื่นๆ สถานศึกษาก็จะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความเคลื่อนไหวในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ตลอดเวลา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2549, 15)

ด้านอื่นๆ หน่วยงานต้นสังกัดควรติดตามระบบประกันคุณภาพภายในอย่างใกล้ชิดปีละ 1 ครั้ง รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณให้มากกว่านี้ ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน ไม่ควรแยกส่วนควรทำงานให้เป็นระบบต่อเนื่องควบคู่ไปกับการบริหารจัดการตามปกติของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านไสโป๊ะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ทุกด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดและมาก สถานศึกษาจะต้องรักษาระดับคุณภาพไว้ แต่ในด้านที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลางสถานศึกษาควรพัฒนาให้อยู่ในระดับมากและมากที่สุดต่อไป

1.2 ความสำเร็จของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้มีส่วนรับผิดชอบและเกี่ยวข้องดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม โดยถือเสมือนว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นภาระงานปกติที่ทุกคน ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการประเมินในครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนและดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพใกล้เคียงกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของประชากรกลุ่มอื่นๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เช่น ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาเจาะลึกในองค์ประกอบและรายการที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน เช่น การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

2.3 ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน

2.4 ควรมีการศึกษาวิธีการ เทคนิคในการเชื่อมโยงการดำเนินงานการประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษาไปสู่ความพร้อมเพื่อรับการประเมินจากบุคคลภายนอก